

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, 1871.

ΤΟΜΟΣ ΚΒ΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 513

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΠΟΙΚΗ (*).

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α΄.

ΑΝ και εχεις εὐτυχῶς, φιλιτάτη μου ανεψιά, καὶ πατέρα καὶ μητέρα ἱκανοὺς νὰ σὲ διδάξωσιν, εἰσιδὴ ὁμοῦ καὶ ἐγὼ σὲ ἀγκπῶ περιπαθῶς ἐπιθυμῶ νὰ συντελέσω τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν βελτίωσιν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν σου. Ὡς εὐρισκομένη δὲ μακρὰν σου ἀναγκάζομαι νὰ σοὶ διακοινώσω διὰ τῆς γραφῆς ὅτι ἐπεθύμουν νὰ πράξω διὰ ζώσης, καὶ ἐλπίζω ὅτι βλέπουσα τοὺς χαρακτῆρας τούτους γεγραμμένους διὰ χειρὸς τῆς εἰλικρινεστάτης τῶν φίλων του, θέλεις ἀναγνώσει μετὰ προσοχῆς τὰς ἀληθείας σοὺς προτίθεμαι νὰ σοὶ γράψω.

Ναὶ μὲν αἱ ἀλήθειαι αὗται δὲν σοὶ εἶναι νεοφανεῖς, ἀλλ' ὑπάρχουσι πράγματα τὰ ὁποῖα καλὸν εἶναι νὰ ἐπαναλαμβάνωμεν συχνὰ ἵνα ἐντυπώνωνται βαθύτερον εἰς τὴν καρδίαν καὶ τὸν νοῦν. Πιθανὸν τινὲς ἐξ αὐτῶν νὰ μὴ προξενήσωσι κατὰ πρόωτον τὴν ἐντύπωσιν τὴν ὁποῖαν προσδοκῶ ἀλλ' ὅπωςδὴ ποτε θὰ χαραχθῶσιν ἐν ἀγνοίᾳ σου εἰς τὴν μνήμην σου καὶ ἂν φυλάξης τὰς ἐπιστολάς μου θὰ ἔλθῃ ἡμέρα ὅτε θὰ ἀναγνώσης αὐτάς πάλιν καὶ θὰ ὠφε-

ληθῆς πολὺ πλέον, διότι αἱ περιστάσεις θὰ δώσωσι μεγαλητέραν βαρύτητα εἰς τὰς συμβουλὰς μου. Αὕτη ἡ ἰδέα μὲ παρηγορεῖ διὰ τὴν ἀνάγκην εἰς ἣν εὐρίσκομαι νὰ γράψω ὁδηγίας, τὰς ὁποίας θὰ σοὶ ἐδίδαξ μὲν συνομιλοῦσα μετὰ σοῦ, θὰ ἐλησμόνεις ὅμως εὐκολώτερον. Δέχθητι λοιπὸν, φιλιτάτη μου Μαρρία, τὴν νέαν ταύτην ἀπόδειξιν τῆς ἀγάπης μου καὶ τῆς ἀνυπερβλήτου ἀνάγκης τὴν ὁποῖαν αἰσθάνομαι νὰ σοὶ φανῶ χρήσιμος, καὶ νὰ σοὶ προσφέρω μικρὸν τι στήριγμα εἰς τὴν πλήρη ταλαιπωριῶν καὶ παθημάτων ταύτην ζωὴν.

Μὴ λησμονήσης ὅτι ἐκ τῆς διαγωγῆς σου ἐξαρτᾶται ἡ μέλλουσα τύχη σου.

Μέχρι τοῦδε ἐσκέφθης ὡς παιδίον, καὶ ἠσθάνθης ὡς παιδίον, σήμερον ὅμως πρέπει ν' ἀφήσης κατὰ μέρος τὰ παιδαριώδη. Εἶσαι δεκαπέντε ἐτῶν, ἥτοι ἔχεις τὴν ἡλικίαν καθ' ἣν ἀρχίζομεν νὰ πράττωμεν οἰκοθεν ἀνάγκη ἄρα νὰ πεισθῆς περὶ τῶν ἀρχῶν αἵ τινες πρέπει νὰ σὲ ὀδηγῶσι πάντοτε, καὶ νὰ οἰκοδομήσης τὴν βᾶσιν τῆς διαγωγῆς καὶ τοῦ χαρακτῆρός σου. Ἐπιθυμοῦμεν βεβαίως νὰ ζήσης ἐν εἰρήνῃ μετὰ τοῦ οὐρανοῦ, τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ ἑαυτοῦ σου, καὶ κατὰ τὸ τέλος τῆς ζωῆς σου ν' ἀναπαυθῆς εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἰψίστου, ἔχουσα τὴν γλυκεῖαν ἐλπίδα ὅτι θ' ἀπολαύσης μετὰ θάνατον τὴν αἰώνιαν ζωὴν. Ἐὰν τοιαύτη ἦναι ἡ ἐπιθυμία σου, μία μόνη

*) Ἐκ τῶν τῆς Ἀγγλίδος Hester Charone γνωστοτάτων ἐπιστολῶν, αἵ τινες καὶ εἰς πολλὰς γλώσσας μεταφράσθησαν.

ὁδὸς ὑπάρχει πρὸς ἐκπλήρωσιν αὐτῆς, νὰ φροντίσης ἐπιμελῶς περὶ τῶν τρόπων δι' ὧν θὰ φθάσης εἰς τὸν μέγαν τοῦτον σκοπὸν.

Ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ συντροφεύουσα αὐτὴν εὐτυχία δὲν εἶναι δῶρα τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ περιμένωμεν παρὰ τῆς τύχης ἢ νὰ ἐπιθυμῶμεν μετρίως· εἰς ἐναντίας πρέπει νὰ ἐκζητῶμεν αὐτὰ ἐνθέρμως καὶ νὰ προσλαμβάνωμεν εἰς βοήθειαν κατὰ τὴν ἀδιάκοπον ταύτην ἐκζήτησιν, ὅ,τι δύναται νὰ ὁδηγήσῃ τὴν ψυχὴν εἰς τὴν ἀπόλυσιν αὐτῶν. Δύο δρόμοι παρουσιάζονται ἐνώπιόν σου ὅταν εἰσέρχῃσαι εἰς τὸ στάδιον τοῦ κόσμου· ὁ δρόμος τοῦ καλοῦ, τὸν ἄποιον ἂν διατρέξῃς θὰ ζήσης εὐδαίμων, καὶ ὁ δρόμος τοῦ κακοῦ ὅς τις καταλήγει εἰς ἀχανὲς βάραθρον. Ὁ μὲν πρῶτος φαίνεται τραχὺς, ἀλλ' ἐνὸσω προχωροῦμεν ἢ τραχύτης ἐξομαλύνεται· ὁ δὲ δεύτερος εἶναι ἀπ' ἐναντίας εὐκολος, ἀλλὰ φέρει εἰς κατασχόνην καὶ κκοδαιμονίαν.

Τοιοῦτοι εἶναι, τέκνον μου, οἱ αἰώνιοι νόμοι τοῦς ὁποίους ἔθετο ὁ ἀνώτατος Κύριος πάντων τῶν πραγμάτων, ὥστε πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἢ ἐκ τῶν πράξεων ἡμῶν εὐδοκία τῆς συνειδήσεως, ἢ τις εἶναι πηγὴ καθαρᾶς καὶ ἀναλλοιώτου εὐδαιμονίας, γίνεται ἀμοιβὴ τῆς ἀρετῆς, ἐνῶ πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἢ ἐκ τῶν πράξεων ἡμῶν δυσἀρέσκεια, ἢ τις εἶναι ἀνεξάντλητος πηγὴ ὀδύνης, γίνεται τιμωρία τοῦ κακοῦ. Ὅποιαδήποτε καὶ ἂν εἶναι αἱ περιστάσεις αἱ κρύπτουσαι ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἀνθρώπων τὴν ἀμοιβὴν αὐτὴν καὶ τὴν τιμωρίαν, καὶ μὴ ἐπιτρέπουσαι νὰ ἴδωμεν μήτε τὴν παραμυθίαν τῆς ὁποίας καὶ μεταξὺ δυστυχιῶν ἀπολαύει ἡ ἀρετὴ, μήτε τὴν τύψιν τῆς συνειδήσεως ἢ τις καὶ μεταξὺ πλοῦτου κταδιώκει τὸ ἐλάττωμα, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι καὶ ἡ ἀμοιβὴ καὶ ἡ τιμωρία εἶναι ἐπίσης βέβαιαι καὶ ἐπίσης ἀναπόφευκτοι.

Γνωρίζεις, ἀνεψιά μου, ὅτι καὶ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία ἔχουσι βαθμούς· ἀλλὰ πρὸς τί νὰ μετρήσωμεν αὐτούς; διὰ τί νὰ μὴ ἀνεγείρωμεν τὸν νοῦν καὶ νὰ μὴ σπεύσωμεν νὰ ἀναβῶμεν ἐκεῖ ὅπου ἔφθασαν αἱ γενναῖαι ἐκεῖναι ψυχαί, αἱ τινες ἀνύψωσαν τὴν ἀρετὴν ὅσον εἶναι δυνατόν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν. Εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον, ἄξιον σοῦ, ἡ ἰδέα ὅτι οὐδεμίαν τῶν προσπαθειῶν σου δὲν ἀγνοεῖ ὁ ἀνώτατος κριτῆς, θὰ σὲ ἐνισχύσῃ. Αὐτὸς σὲ βλέπει, καὶ ἡ ἀνεξάντλητος αὐτοῦ ἀγαθότης ἐτοιμάζει ἀμοιβὴν ἀνάλογον πρὸς τὰ ἔργα καὶ πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς σου.

Ἀλλ' ἴσως, φιλιτάτη μου Μαρία, ἡ χρῆσις τῶν δυνάμεων τούτων δὲν εἶναι ὅσον εὐκολος νομίζεις· τὸ λογικόν σου πρέπει πρῶτον νὰ φωτισθῇ ὡς πρὸς τί πρέπει νὰ πιστεύῃς καὶ νὰ πράττῃς· πρέπει ἐνθρῶνους ἀδιακόπως τὰς ἀγαθὰς διαθέσεις τῆς

καρδίας σου, νὰ προσπαθῇς νὰ ἐκριζώσης τὰς κακὰς· πρέπει νὰ θαμάζῃς τὸν χαρακτῆρά σου, νὰ διορθοῖς τοὺς τρόπους σου κατὰ τοὺς κανόνας τῆς πραότητος, τῆς εὐμενείας καὶ τῆς δικαιοσύνης, πρέπει ἐνὶ λόγῳ νὰ μεταχειρίζεσαι πᾶσάν σου τὴν δύναμιν εἰς ἀπόκτησιν τῶν ἀρετῶν αἱ τινες θὰ σὲ καταστήσωσι χρήσιμον καὶ ἀγαπητὸν μέλος τῆς κοινωνίας. Ναὶ μὲν τὸ ἔργον δὲν εἶναι μικρόν· ἀλλὰ μὴ φοβοῦ, φιλιτάτη μου, διότι θὰ κατορθώσης αὐτὸ βεβαίως, ἐὰν αποφασίσῃς νὰ πράξῃς πᾶν ὅ,τι δέον ἵνα καταταχθῇς ἐπαξίως μετ' ἐκείνων τοὺς ὁποίους πάντες τιμῶσι καὶ ἀγαπῶσι. Τότε προσεκτικώτερα εἰς τὴν φωνὴν τῶν δυναμένων νὰ σὲ ὁδηγήσωσι κάλλιον, οὐ μόνον θ' ἀκούῃς εὐγνωμόνως τὰς συμβουλὰς αὐτῶν καὶ τὰς ὁδηγίας, ἀλλὰ καὶ θὰ ἐκζητῇς αὐτάς. Ὁ σπεύδῃς πρόθυμος πρὸς τὴν συναναστροφὴν αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν πρωτίστων ἡδονῶν σου θὰ εἶναι ἡ ἀνάγνωσις τῶν βιβλίων εἰς ἃ εὐρίσκονται αἱ ἀρχαὶ τῆς ἀληθοῦς σοφίας. Ἔχε ἀεὶ ποτε κατὰ νοῦν ὅτι βάσις μόνη καὶ ἀκλόνητος τῆς μὲν ἀνθρωπίνης ἀρετῆς εἶναι ἡ θρησκεία, τῶν δὲ πρώτων θρησκευτικῶν ἀρχῶν ἢ εἰς τὸν Θεὸν πίστις. Ἀλλ' ἐνδέχεται νὰ μοι εἴπῃς· «Ταῦτα γνωρίζω πρὸ πολλοῦ, μετ' ἐμοῦ δὲ γνωρίζουσι καὶ πάντες οἱ λοιποὶ κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα τῶν φώτων.» Καὶ ὅμως, τέκνον μου, ἢ εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν πίστις δὲν εἶναι ὅσον φρονεῖς κοινῇ· διότι συνίσταται εἰς τὴν μόρφωσιν ὀρθῆς ἰδέας τῶν αἰώνιων τελειοτήτων τὰς ὁποίας ἕκαστος ἀποδίδει εἰς αὐτόν. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ συλλαμβάνωμεν τὸ κατὰ δύναμιν ἰδέαν ὅσον ἔνεστι πληρεστέραν τῶν τελειοτήτων τούτων, ὅπως μιμώμεθα ἐκείνας εἰς τὰς ὁποίας δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν. Τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον εἰς τε τὴν ἀληθινὴν θρησκείαν καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν, καὶ τοῦτο πρέπει νὰ κατορθώσωμεν διὰ παντὸς τρόπου, ἵνα μὴ περιπέσωμεν εἰς πλάνας τρομερὰ ἔχούσας τὰ ἐπακλόουθ.

Οἱ ἀναπολοῦντες φέρ' εἰπεῖν τὸν Θεὸν μετὰ τρόμου καὶ αἰσθήματος δουλικοῦ, οἱ φανταζόμενοι αὐτὸν ὡς ἄλλον τύραννον ὀπλισμένον μετὰ παντοδυναμίας ὅπως κταδιώκῃ καὶ κερκυνοβολῇ τὸν ἄνθρωπον, πρέπει τάχῃ νὰ θεωρῶνται ὡς πιστεύοντες εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν, τὸν Θεὸν ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον αἱ Γραφαὶ ἐξεικονίζουσι πλήρη ἀγάπης, τὸν ὄντα πηγὴν πάσης πραότητος καὶ παντὸς ἀγαθοῦ, τὸν συγκαταβαίνοντα νὰ προσκαλῇ πάντα αὐτοῦ τὰ πλάσματα εἰς μετοχὴν τῆς θείας μακαριότητος, τὸν ὀνομάζοντα ἑαυτὸν πατέρα ἡμῶν καὶ λυποῦντα ἡμᾶς ἐν δέοντι ὅπως ὁ πατὴρ τὰ τέκνα αὐτοῦ;

Βεβαίως οἱ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα δοξάζοντες οὔτε τὰς ἀληθεῖς ἀρχὰς τῆς θρησκείας, οὔτε τὸν ἀληθῆ Θεὸν ἐννοοῦσιν· ἀλλὰ καὶ γογγύζοντες καὶ

ὀργιζόμενοι ἐναντίον τῶν ψηφισμάτων τῆς θείας προνοίας ππραγνορίζομεν αὐτὸν, διότι ἀρνούμεθα τὴν ἀπειρον αὐτοῦ σοφίαν καὶ καλοκαγαθίαν. Μὴ ἀναθέτοντες πάσας ἡμῶν τὰς ἐλπίδας εἰς τὸν Θεὸν, καὶ μὴ ἔχοντες τὴν πεποίθησιν ὅτι πράττει μόνον σκοπὸν ἔχων τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν ἐπίδοσιν τῶν ἀγαπώντων αὐτὸν, δὲν πιστεύομεν εἰς τὸν Θεὸν τῆς εὐσπλαγχνίας καὶ τῆς δικαιοσύνης. Μέγα βεβαίως δυστύχημα ὅτι τοσοῦτο πλῆθος καρδιῶν ἀγνοοῦσι τὴν ἐκ τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας ἡδονὴν, καὶ ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ αἱ προσευχαὶ καὶ αἱ δοξασαὶ γίνονται οὐχὶ μετ' ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης, ἀλλὰ μετ' ἀδιαφορίας ἢ μετὰ τρόμου. Naί μὲν ἀσθενῆ ὄντες πλάσματα ὀφείλομεν νὰ φοβώμεθα μὴ παροργίσωμεν τὸν ἐπουράνιον ἡμῶν πατέρα· ἀλλὰ μὴ λησμονῶμεν καὶ ὅτι συγχωρεῖ. Ἐὰν ἡμάρτησας μὴ ἀμαρτήσης πλέον· καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν εἶναι πρόθυμος νὰ σὲ δεχθῆ ἅμα ἐπιστρέψαντα εἰλικρινῶς πρὸς αὐτὸν, καὶ νὰ σὲ συνδράμῃ ἅμα ἐπικαλεσθέντα βοηθίαν. Ἡ εὐσέβειά σου λοιπὸν, Μαρία μου, ἀς ἐρμηνεύεται διὰ λόγων ἀγάπης καὶ υἱικῆς εὐγνωμοσύνης, ἢ δὲ πίστις σου ἔστω τελεία· ἀνάθες αὐτῷ τὰς ἐλπίδας σου, καὶ δέου νὰ ὀδηγῆ τὰς κλίσεις τῆς ψυχῆς καὶ νὰ διαθέτῃ τὰ τῆς τύχης σου.

Πρέπει δὲ νὰ δεχώμεθα μετ' ἴσης εὐγνωμοσύνης τὰς τε εὐεργεσίας καὶ τὰς δοκιμασίας, διότι καὶ αἱ δοκιμασίαι στέλλονται παρὰ τοῦ Θεοῦ ὡς ἀναγκαῖαι ἵνα ἀναπτύσῃ τὴν ἐνέργειαν τῆς ψυχῆς καὶ βελτιώσῃ ἡμᾶς. Παρακάλει αὐτὸν νὰ σὲ φωτίζη εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις καὶ νὰ σὲ ὑποστηρίξῃ εἰς τὴν δυστυχίαν, τὴν ἀσθένειαν καὶ τὰς λύπας, ἀλλὰ καὶ ἐν καιρῷ εὐτυχίας καὶ χαρᾶς ἐπικαλοῦ τὴν βοήθειαν αὐτοῦ ἵνα μὴ συγχωρήσῃ νὰ σκληρυνθῆ ἡ καρδιά σου. Πρόσεχε μὴ ζητῆς ἐπιμόνως ὅ,τι ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ δὲν σοὶ δίδει, καὶ ἔχε τὴν πεποίθησιν ὅτι αὐτὸς γνωρίζει κάλλιον σοῦ τὸ συμφέρον σου. Ἄν ἄλλως πράξῃς ἀθετεῖς τὰ πρὸς τὸν οὐράνιον πατέρα σου χρέη, ὅπως θὰ ἠθέτεῖς καὶ τὰ πρὸς τοὺς γεννήτοράς σου. Θὰ φανῆς λοιπὸν πρὸς αὐτὸν ὀλιγώτερον εὐπειθῆς ἢ πρὸς τοὺς γονεῖς σου; Ἐὰν ὁ πατὴρ σου ἀρνηθῆ ποτε νὰ ἐκπληρώσῃ τινὰς τῶν ἐπιθυμιῶν σου, οὐ μόνον ἀγογγύστως ὀφείλεις νὰ ὑπακούσῃς εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν πεποίθησιν νὰ ἔχῃς ὅτι ἡ ἀρνήσις σκοπὸν ἔχει τὸ καλὸν σου καὶ προέρχεται ἐκ τῆς φρονήσεως καὶ τῆς πείρας αὐτοῦ. Ἀντὶ λοιπὸν νὰ ἐπιμείνης δὲν θὰ προτιμήσῃς νὰ εἴπῃς· Ὁ πατὴρ μου εἶναι φρονιμώτερός μου, μὲ ἀγαπᾷ, καὶ δὲν θ' ἀπέρριπτε τὴν αἴτησίν μου ἂν ἦτον ὀρθὴ καὶ δικαία. Χρεωστῶ λοιπὸν νὰ ὑποταχθῶ εἰς τὴν ἀπόφασίν του καὶ ν' ἀποβάλω τὰς ἐπιθυμίας τὰς ὁποίας δὲν ἀρέσκει.

Ἰποτάσσου λοιπὸν εἰς τὸν οὐράνιον πατέρα σου ὅπως ὑποτάσσεσαι καὶ εἰς τὸν ἐπίγειον, καὶ ἔτι πλέον μάλιστα. Μὴ λησμόνει νὰ ζητῆς καθ' ἑκάστην τὴν συγχώρησιν τῶν ἀμαρτημάτων σου καὶ τὴν βοήθειαν αὐτοῦ ἐναντίον τοῦ κακοῦ. Καὶ τοῦτο οὐ μόνον διὰ ψιλῶν λόγων, ἀλλὰ ἐν πνεύματι, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ. Ὅταν δὲ πάσχῃς ἕνεκα πόνου ἢ λύπης, ὅταν ταλαιπωρησῇς ἕνεκα βιωτικῶν περιστάσεων, πόσον θὰ παρηγορησῇ καὶ θὰ ἐνθαρρύνῃσαι προστρέχουσα εἰς τὸν οὐράνιον πατέρα σου, ἔχουσα τὴν βεβαιότητα ὅτι γινώσκει τὴν κατάστασιν καὶ τὰς προθέσεις σου, ὅτι οὐδεμίαν σου πράξιν, οὐδὲν σου δυστύχημα ἀγνοεῖ, ὅτι ἡ χεὶρ αὐτοῦ σὲ προστατεύει ἀπὸ παντὸς κακοῦ, τὸ ὅποιον δὲν προέρχεται ἐκ τῆς κακῆς σου διαγωγῆς, καὶ ὅτι σὲ ἀπαλλάττει παντὸς παθήματος μὴ συντελοῦντος εἰς τὴν μέλλουσαν εὐδαιμονίαν σου.

Φαντάζεσθαι ἴσως, φίλτατόν μου τέκνον, ὅτι ἡ εὐσέβεια εἶναι αἴσθημα καταβάλλον τὸν νοῦν, καὶ ἀπαγορεῦον τὰς ἡδονὰς τὰς ὁποίας ἀγαπῶσιν οἱ νέοι· λανθάνουσα ὁμως· διότι ἡ ἀληθὴς εὐσέβεια εἶναι πλήρης εὐγενῶν καὶ γλυκέων αἰσθημάτων, οὐ μόνον μὴ ἀντιβαινόντων εἰς τὰς ἀθώας τέρψεις, ἀλλὰ καὶ καθιστώντων αὐτὰς τερπνοτέρας διὰ τῆς ἐσωτερικῆς χαρᾶς, ἣτις συνοδεύει πάντοτε τὴν εἰρήνην τῆς συνειδήσεως. Ἡ ἀληθὴς εὐσέβεια προξενεῖ ἐν καιρῷ μὲν εὐτυχίας ἄδολον εὐθυμίαν, ἰλαρότητα καὶ εὐμένειαν πρὸς πάντας, ἐν καιρῷ δὲ δυστυχίας, ζωογονεῖ τὸ θάρρος, δίδει δυνάμεις νὰ ὑπομένωμεν, διδάσκει νὰ μὴ γογγύζωμεν καὶ οὕτω ἀνακουφίζει τὸ βάρος τῶν δεινῶν. Αἱ παραμυθίαι τὰς ὁποίας χορηγεῖ εἰς τοὺς δυστυχεῖς εἶναι ἀνεξάντλητοι.

Μέχρι τοῦδε σὲ ὠμίλησα περὶ μόνον τῶν πρώτων θρησκευτικῶν ἀρχῶν αἱ τινες ἔχουσι θεμέλιον τὴν πρὸς Θεὸν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν θείων αὐτοῦ προσόντων πίστιν· ἤδη δὲ χρεωστῶ νὰ σὲ ὀμιλήσω περὶ τῶν βιβλίων ἐκ τῶν ὁποίων δύνασαι νὰ πορισθῇς τὴν γνῶσιν τῶν θελήσεων αὐτοῦ, θελήσεων εἰς ἃς πρέπει νὰ ὑποτάσσεσαι ρυθμίζουσα κατ' αὐτὰς τὴν διαγωγὴν σου.

Οἱ ἀναλλοίωτοι νόμοι τῆς ἠθικῆς εἶναι βεβαίως ἐντετυπωμένοι εἰς πᾶσαν καρδίαν καὶ ἔχουσι στήριγμα τὸν ὀρθὸν λόγον· ἀλλ' ὁ ὀρθὸς λόγος δὲν ἐδωρήθη ἐπίσης πρὸς πάντας. Ἐνίοτε ἡ φωνὴ αὐτοῦ εἶναι τόσον ἀσθενὴς ὥστε δὲν ἀκούεται καθαρῶς, καὶ ἐνῶ μεγαλοφρονοῦμεν δι' αὐτὸν εὐρίσκεται περιορισμένος ἐντὸς ὀρίων τόσῃ στενῶν, ὥστε ποτὲ δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπερβῇ αὐτὰ μόνος. Τότε ἡ θρησκεία συνεισφέρουσα τὸ στήριγμα αὐτῆς, ἐνισχύει τὸν λόγον τοῦτον κλονούμενον, καὶ ἐξομαλύνει τὰ ἐμπόδια ἃ τινὰ ἄνευ αὐτῆς δὲν θὰ εἶχομεν τὴν γενναϊότητα νὰ καταβάλωμεν· αἱ δὲ θεῖαι ἐντολαὶ τοῦ

Σωτήρος αἱ περιεχόμεναι εἰς τὰ ἱερὰ βιβλία, τὰ προσδιορισμένα νὰ φωτίζωσι καὶ νὰ ὀδηγώσιν ἡμᾶς, συντρέχουσιν εἰς καθιέρωσιν τῶν ἀναλλοιώτων νόμων τῆς ἠθικῆς τοὺς ὁποίους δὲν δυνάμεθα νὰ παραβώμεν ἀτιμωρητί. Πρέπει λοιπὸν, φιλτάτη μου κόρη, νὰ μελετήσῃς καλῶς τὰς ἐντολάς ταύτας, ὅπως ρυθμίσῃς κατ' αὐτάς τὰς ἰδέας, τοὺς λόγους καὶ τὰς πράξεις σου.

Η ΝΕΑ ΑΜΕΡΙΚΗ.

(Συνέχεια. Ἰδε φυλλάδ. 511.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ἴνδοι τῶν Λιθαδίων.

Μεγάλου συμβουλίου συγκροτηθέντος πλησίον τοῦ φρουρίου Ἐλλσουόρθ εἰς τὸ ὑπαιθρον, ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῶν ἐντοπίων πολεμικῶν φυλῶν νὰ ὑπερσπίσωσι διὰ τῶν ὤπλων τὰς πεδιάδας ἐναντίον τῶν εἰσβολῶν τῶν Λευκῶν· ὁ πόλεμος ἄρα ἐκηρύχθη. Οἱ Λευκοὶ, ὀδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ ἐν Οὐασιγκτῶνι πάπου τῶν θέλουσιν εὖρει τὸν δρόμον τοῦ Smoky-Hill Fort, προστατευόμενον καὶ φρουρούμενον ὑπὸ τῶν Ἐρυθροδέρμων τῆς ἄρκτου καὶ μεσημβρίας, τῶν τρομερῶν Κιόβες, τῶν ὠκυπόδων Ἀπαχῶν καὶ τῶν ἐπιτηδείων Κομαγγῶν ἐρχομένων εἰς βοήθειαν τῶν συμμάχων αὐτῶν Cheyennes καὶ Ἀρσπόες.

Βεβαιούσι δὲ καὶ ἐπὶ ἀναλαβάνουσιν ἰσχυρίζονται οἱ Ἴνδοι, ὅτι ἠπάτησεν αὐτοὺς ὁ λευκὸς ἄνθρωπος· ποτὲ Ἐρυθρόδερμος δὲν ἔχει ἄδικον, καὶ ἡ πεποίθησις τῶν αὐτῶν εἶναι ἡ μόνη παραμυθία τῆς ὑπερηφανείας τῶν. Ἰδοὺ δὲ πῶς συνέβησαν τὰ πράγματα. Ταγματάρχης τις Οὐίγκκομπ τὸνομα ὑπῆγε τὸ ἔαρ τοῦ 1866 ἔτος πρὸς τοὺς ἀγρίους, διένειμε κατὰ τὴν τάξιν σκεπάσματα, ὄπλα καὶ ρακίον, καὶ ἔλαβε παρ' αὐτῶν ὑπόσχεσιν ὅτι δὲν ἠθελον βλάπτει καθ' ὁδὸν οὔτε τοὺς μετανάστας, οὔτε τοὺς ἐμπόρους, οὔτε τοὺς ἀποίκους. Ὁ Οὐίγκκομπ οὗτος ἦτο ἐκ τῶν ἀμερικανῶν ἀξιωματικῶν, τῶν ἀφιερουμένων εἰς τὴν μετὰ τῶν Ἰνδῶν διπλωματικὴν ὑπηρεσίαν, εὐεργετικὴν ἅμα δὲ καὶ ὠφέλιμον. Ὑποθέτομεν δὲ ὅτι θὰ ἐβεβαίωσεν αὐτοὺς, ὅτι ὁ ἐν Οὐασιγκτῶνι πάπος δὲν εἶχε σκοπὸν ν' ἀρπάσῃ τὰ κυνήγια τῶν φηντάσθητε ὁμῶς ὅπως ἠπόρησαν μαθόντες εὐθύς μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του, ὅτι οἱ ὠχροπρόσωποι ἤτοι μάζοντο ν' ἀνοίξωσι νέον δρόμον διὰ τοῦ Smoky-Hill Fort. Ἡ εἰδησις ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ Καταστικτοῦ Κυνοῦ, τοῦ Μαύρου Ἰέρακος καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ῥίνος παράδοξος, διότι πῶς νὰ ἐπιβουλεύσωσιν αὐτοὺς καθ' ἣν ὥρην ἐσπεύδον μετὰ σπουδῆς εἰς τὰς σκηνὰς τῶν,

Εἰς μάτην ἐβρέθη πολλάκις εἰς αὐτοὺς, ὅτι κατὰ τοὺς νόμους τοῦ ἀγγλικοῦ πολιτισμοῦ, οἱ δρόμοι πάντες ἦσαν ἐλεύθεροι, καὶ ὅτι καὶ λευκοὶ καὶ ἐρυθροὶ θὰ ὠφεληθῶσιν ἐξ ἴσου ἀπὸ τῆς νέας λεωφόρου ἢ τις θὰ φέρῃ εἰς τὴν λίμνην Σαλέ· οὔτε ν' ἀκούσωσιν συγκατανεύουσι, διότι εἶναι βέβαιον ὅτι οἱ δρόμοι καθ' ὧν διαμαρτύρονται, θὰ καταστρέψωσιν εὐθύς ἕσπερον τὴν τροφήν τῶν ἀγρίων, τοὺς βουβάλους διὸ καὶ ἔχουσι δίκαιον καθ' ὅσον δὲν θέλουσι νὰ παραιτήσωσιν τὸν νομάδα βίον· ἀλλὰ καὶ οἱ λευκοὶ ἔχουσι δίκαιον ἐργαζόμενοι ὑπὲρ τοῦ πολιτισμοῦ τὸ ὅποιον ἀποκρούουσιν οἱ ἄγριοι. Ἡ Ῥωμαϊκὴ Ῥίς, Μαῦρος Ἰέραξ καὶ ὁ Κατάστικτος Κύων, ἀρκετὰ πολλοὶ, δὲν σαγηνεύονται, ὡς λέγουσιν, ὑπὸ τῶν λόγων τῶν παιδίων. Κατὰ τὴν ἰδέαν αὐτῶν ἡ μεταξὺ Ἀγίου Λοδοβίκου καὶ Νεουβοράκου ὁδὸς δὲν εἶναι ἀνοικτὴ διότι ἂν ἦτο ἀνοικτὴ θὰ ἐπέτρεπεν εἰς μὲν τὸ Μαῦρον Ἰέρακα νὰ κυνηγῇ εἰς τὰ πεδία τοῦ Ὄτο· εἰς δὲ τὸν Κατάστικτον Κύνα νὰ κτίζῃ τὴν καλύβην του εἰς τοὺς δρόμους τῆς Ἰνδιανουπόλεως, καὶ εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν Ῥίνα νὰ φρονεῖ τὰ πρόβατα καὶ τὰς δαμάλεις, αἵτινες διεδέχθησαν τοὺς βουβάλους καὶ τοὺς ἰππελάφους. Ἀφοῦ λοιπὸν ταῦτα δὲν ἐπιτρέπονται, πῶς τολμῶσι νὰ διίσχυρίζωνται ὅτι δρόμος εἶναι καὶ εἰς αὐτοὺς ἀνοικτός; Οἱ Ἴνδοι ἐννοοῦσιν ὅσον καὶ οἱ ὠχροπρόσωποι ὅτι οἱ νόμοι αὐτῶν δὲν εἶναι καὶ ἡμέτεροι, καὶ ὅτι αἱ ἐλευθερίαι τῶν λευκῶν διαφέρουσι κατὰ πολλὰ τῶν ἐλευθεριῶν τῶν μαύρων. Ἐὰν ὑπῆρχε παρ' αὐτοῖς συνήθεια τῶν οἰκοσήμεων θὰ ἔγραφον ἴσως ἐπ' αὐτῶν· «ἡ θήρα διὰ τοὺς θηρευτάς,» ὡς λέγουσι καὶ οἱ ἱρλανδοὶ· «ἡ ἱρλανδία διὰ τοὺς ἱρλανδοὺς.»

Ἄλλ' ὁ Κατάστικτος Κύων καὶ ἡ Ῥωμαϊκὴ Ῥίς ἐπιμένουσι λέγοντες ὅτι τὰ καλῆτερα κυνήγια ἃ τινα ἀπελείφθησαν εἰς τοὺς Ἰνδοὺς, εἶναι τὰ μεταξὺ τοῦ Smoky-Hill Fort καὶ τῆς πέριξ χώρας, ἀπεράντου φάραγγος ξηρᾶς καὶ ἀμμώδους, μῆκος ἐχούσης πλέον τῶν ἑκατῶν μιλίων κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ βουνοῦ· ὀνομάζεται δὲ οὕτω ἕνεκα τῆς πλανωμένης ἐπ' αὐτῆς ὀμίχλης. Οἱ βουβάλοι μεταβαίνουσιν ἐκεῖ ζητοῦντες χόρτον τὸν ὁποῖον ὑπεραγαπῶσιν· ἐὰν δὲ ἀποδιωχθῶσιν αἱ καλύβαι τῶν Ἰνδῶν δὲν θὰ ἔχωσιν τροφήν ἐφ' ὅλον τὸν χειμῶνα, ἀλλὰ καὶ ἀποδιωκόμενοι ποῦ νὰ καταφύγωσιν; Πρὸς μὲν μεσημβρίαν εἶναι ὁ δρόμος τῆς Ἀρκανσᾶς ὁ φέρων ἀπὸ Ἀγ. Λοδοβίκου πρὸς τὴν Santa-Fé, πρὸς δὲ καὶ ἄρκτον εἶναι ὁ τῆς Πλάττας, ὁ ἀπὸ Ὀμάχης εἰς Σαλέ. Ἐπειδὴ δὲ τὰ θηρία ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα δὲν μένουσι ποτὲ εἰς τὰς ὁδοὺς δι' ὧν διέρχονται οἱ ὠχροπρόσωποι, νέα λεωφόρος κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα θέλει λιμοκτονῆσαι τὸν Ἰνδόν. Καὶ ἡ μὲν ἰππέλαφος καὶ ὁ αἰγαγρος ἠμποροῦσι νὰ ριψοκινδυνήσωσι μέχρι τῶν